

Szép időnk van...

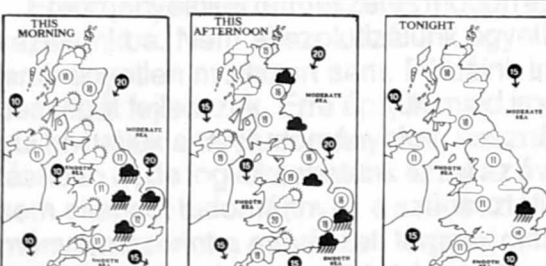
Autentikus anyagokra épített nyelvórák
az „Időjárás” témakörben

POÓR ZOLTÁN

Gyakran megesik, hogy liftben, üzletben, autóbuszon az összezártságból eredő kényszerhallgatást a „Szép időnk van...” kezdetű mondattal oldjuk fel. Az időjárás szinte minden kultúrában a személytelen, közhelyszerű, üdvözlésszámba vehető, interakciót kezdeményező legnépszerűbb témák egyike. A legtöbb nyelvi tananyag különböző mélységben ugyan, de érinti a témát. Gyakran előkerül az időjárás országismereti összefüggésekben, a napirenddel, az öltözködéssel, a szabadidővel és hobbiival kapcsolatban is. Nyelvtani kategóriák is jól szemléltethetők időjárási információt közlő mondatokkal. Gondoljunk itt a rendszeres vagy pillanatnyi jelenségekre, amelyeknek több nyelvben igeidő-, vagy ige szemlélet-specifikus vonzata van. Jól jön az időjárás a feltételes mód tanításánál is. Általában maximalitásra törekvő tanárként igyekszem minden elérhető információhordozót alkalmazni egy-egy nyelvi vagy társalgási téma feldolgozásakor. E téren az egyik leghálásabb téma az időjárás. Mivel a tankönyvek általában nem tárgyalják a témát minden vonatkozásában, gyakran fejlesztem a tanulók szókincsét és készségeit autentikus anyagok didaktizált alkalmazásával. Jelen munkámban egy BBC televíziós időjárás-jelentés feldolgozásának folyamatát mutatom be, amelyhez hasonló módon nem csupán a 13–14 éves általános iskolás tanítványaimmal, hanem főiskolai hallgatókkal is dolgoztam.

Mivel több tananyaggal és több tanulócsoporttal alkalmaztam már a bemutatandó gyakorlatot, úgy gondolom, az érintett tankönyvek megnevezése nem érdekes, hisz bármely kurzus kiegészíthető autentikus médiumok alkalmazásával.

Minden esetben angol újságokból kivágott időjárást előrejelző cikkekkal bővítettem tanítványaim szókincsét. (1–2. ábra) A cikkeken az alábbi munkalaphoz hasonló feladatokkal dolgozunk.

WEATHER:
GENERAL OUTLOOK

Weather forecasts for 6am to midnight. General situation: South-eastern England will stay in the circulation of a slow-moving depression but with a ridge of high pressure close to North-West Britain.

Northern and western parts of Britain will stay mainly dry with sunny spells although eastern coasts will stay rather cloudy and cool. Eastern central and South-eastern England will continue cool and cloudy with further rain at times and only a few bright intervals later, away from coasts.

Outlook: Staying dry in the North and West with sunny spells. Rather cloudy in the South-east with showers, although some sunshine is likely later.

1. ábra

WHAT WILL THE WEATHER BE LIKE IN BRITAIN TONIGHT ?

1. Fill in the chart when reading the weather forecast in the newspaper

	weather
North-Britain	
West-Britain	
Eastern coast	
Central areas	
South-East	

2. Ask "yes-or-no" questions about the weather tonight

3. Paraphrase the weather forecast with the structures:

It's going to .....

There's going to be .....

It will .....

There will be .....

2. ábra

A fenti és a hozzájuk hasonló gyakorlatok egyrészt az információ lényeges elemeinek megértését, másrészt egy stílusában nehéz nyomtatott prognózis egyszerűbb nyelvi szerkezetekkel való kifejezését segítik.

Természetesen az adott tanulócsoporthoz nyelvi szintjéhez, didaktikai érdekeihez kell minden alkalommal igazítani a felhasznált autentikus ismerethordozó alkalmazásának módját.

Gyakorlati és szakirodalmi tapasztalataim alapján azt vallom, hogy nem az autentikus anyag nyelvezetét, hanem a feldolgozási gyakorlatokon a módszereket kell az adott csoport készség szintjéhez igazítani. Az autentikus anyagok didaktizálásában éppen az a vonzó és motiváló a nyelvtanár és a tanuló számára, hogy fokozatossággal és a lényegre célzó feladatokkal a célnyelvi ország olvasói, hallgatói és nézői számára közölt információk birtokába juthatunk. Ez fokozza a tanuló sikerélményét.

Miután megfelelőnek érzem a tanulócsoporthoz szókincsét, megértési és tematikus információátadó készségét írásban és szóban, sor kerülhet a következő televíziós időjárás-jelentés videószerű feldolgozására.

Jelen tanulmányban egy 1987 nyarán rögzített vasárnap reggeli prognózisra épül a tanítási-tanulási folyamat.

„... There is a warm front moving down the country. There is a centre of low depression right up in Iceland and another one out in the Atlantic. So waves of fronts are coming through the country already bringing cloud and rain up here in the North and to Northern Ireland.

There's a bit of hill-fog in central and hilly areas but it will clear possibly by now.

We're getting sun down here in the South-East at the moment.

There's not a cloud in the sky outside.

Let's have a look at the temperatures for this afternoon and we can see that things are warming up a little bit.

It was quite cool last night.

Temperatures down to 5 or 6° C.

It was 40° F, but much better today.

As the day goes on, the rain will move down and by midday a line from Cardigan Bay across to Middlesborough...

... there should be cloud and rain right up that line. Quick look at this evening picture and we can see that the only area of sun and light clouds this evening is gonna be in the South-East.

Elsewhere the prospects are not too good....”

Ennek az 59 másodperces felvételnek első megtekintésekor a tanulók egy párosítási feladatot végeznek el. (3. ábra) A munkalapon látható térképek, amelyek egy-egy napszak időjárás helyzetét mutatják, s emlékeztetnek a képernyőn látott ábrákra, a számozott mondatokhoz illenek. Ezen mondatok szintén egy-egy napszak és terület jellemző időjárás helyzetét írják le, s megközelítő pontossággal el is hangzanak. Ez a feladat a figyelmet és a hallás utáni megértést fejleszti.

A második, „lgaz-hamis” gyakorlat ugyan emlékeztetőre építő, nézés utáni feladat, de természetesen lehet nézési feladatként is alkalmazni.

A lényegértésre és a hallott információ alkalmazására építenek a szerepjátékok a harmadik feladatban. (4. ábra) Minden tanuló kap egy szerepkártyát, amelyen A és B, C és D, valamint E és F tanulónak egy-egy élethelyzetet írtam le, s a szerepkártyák szerinti napi tervük megvalósíthatósága az időjárástól függ.

A kártyán adott, hogy ki hol, Anglia melyik táján él és milyen tervei voltak aznap reggelre, délutánra, vagy estére. Az időjárás-jelentés ismételt megnézése után egy szituációs játékban meg kell egyezniük a programot illetően a prognózistól függően. Itt tehát már a témaspecifikus beszéd- és tárgyalási, valamint vitakészség is terítékre kerül.

Ez természetesen olyan feladat, amelyhez más témákban a tanulóknak hozzá kell szokniuk.

Nyelvoktatásunknak nem csupán az a feladata, hogy az írás- és szóbeli nyelvi kommunikációs készségek legtöbb szintjét fejlessze, s a célnyelvi ország mindennapi életének valóságába bevezesse a tanulót, hanem tegye őt arra képessé, hogy a saját ma-

Viewing guides to a weather forecast (July 1987)

1. Match the maps with the sentences below and fill in the boxes like this: **A₃**

- ① There's a bit of hill-fog in central and hilly areas but it will clear possibly by now.
- ② It was quite cool last night. Temperatures down to 5 or 6°C. It was 40°F, but much better today.
- ③ We can see that the only area of sun and light cloud in this evening is going to be in the South East.

2. True or false ?

- a It's rainy in the North and foggy in the South
- b There will be rain in the central area, too, because the rain will move down
- c It will be raining all over Britain in the evening except in the South-East

3. ábra

gyarországi életéről a célnyelvi hallgató számára érthető tartalommal és nyelvi eszközökkel, a kulturális komparativitás tükrében közöljön információt. Ezen készségek kialakítására a prodszektok (vagy projektek) nagyon hasznos módszerek bizonyulnak.

A brit tévés időjárásjelentés után tehát érdemes kipróbálni a magyar írott és elektronikus sajtóban megjelenő időjárásjelentések angolra való átültetését.

A prodszekt-munka egyik lényeges eleme az a lélektani kondíció, miszerint a tanuló abba a helyzetbe éli bele magát, hogy ő egy célnyelvi produktumot hoz létre. Egy olyan materializált, kézzelfogható terméket, amelynek elkészítéséhez pár- vagy csoportmunkában megszerzik a szükséges információt, a korábban elsajátított nyelvi minták, klisék segítségével megszerkesztik annak nyelvi tartalmát.

 3 <u>Student A</u> <p>You live in the North of Britain. Your friend and you were going to spend Sunday in the wood. You were going to make an excursion.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Phone your friend - Discuss the weather with him/her - Agree on not going out 	 3 <u>Student B</u> <p>You live in the North of Britain. Your friend and you were going to spend Sunday in the wood. You were going to make an excursion.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Your friend is phoning you - Discuss the weather with him/her - Suggest him/her not to go out
 3 <u>Student C</u> <p>You live in the Central area of Britain. Your Mum/Dad and you were going to work in the garden this Sunday morning.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Discuss the weather - Agree on when going to the garden 	 3 <u>Student D</u> <p>You live in the Central area of Britain. Your daughter/son and you were going to work in the garden this Sunday morning.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Discuss the wather - Suggest when to go to the garden
 3 <u>Student E</u> <p>You live in Brighton.(South-East) You meet your friend in the shop and decide on having a walk in the evening.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meet in the shop - Discuss the wather - Suggest to have a walk along the seaside in the evening 	 3 <u>Student F</u> <p>You live in Brighton.(South-East) You meet your friend in the shop and decide on having a walk in the evening.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meet in the shop - Discuss the weather - Agree on your friend's suggestion

4. ábra

A 4. gyakorlatban az A csoport azt a feladatot kapja, hogy szerkessze meg a „The New West Reporter”, vagy bármely, kitalált vagy létező angol nyelvű helyi lap számára az időjárásjelentést az előző esti tv-híradó prognózisa alapján. (5-6. ábra)

A mellékelt tanulói prozsekt a következő, videón bejátszott magyar nyelvű közlemény alapján készült:

„..... Az éjszaka viszont még nagyrészt derültnek, csillagfényesnek és országszerte igen hidegnek ígérkezik. Legfeljebb a déli országrész lesz enyhébb, ha az ottani felhőzet a várakozásunkkal ellentétben nem húzódik ismét vissza, ami bizony előfordulhat.

Délelőttre változó felhőzet, mérsékelten napos idő, kora délutánra nulla — mínusz négy fok várható.

Délután fokozatos felhősödés kezdődik, de ennek ellenére estig jelentős havazás még nem várható."

4

Group A

Watch this tv-forecast and edit a weather-forecast for a newspaper.
Use the map of Hungary, stick on the signs, write in the temperatures...
... and write some sentences about the weather expected.

Éjszaka : derült, nagyon hideg
Délén lehet, hogy enyhébb lesz

Reggel : -10°C , -8°C , -6°C , -13°C
ÉNY DK ÉK
DNY

Délelőtt : felhős, mérsékelten napos
 -2°C , 0°C , -2°C , 0°C , -4°C
ÉNY DNY DK ÉK

Délután : fokozatos felhősödés (developing clouds)

Estig nem várható havazás

5. ábra

Mivel ez a 30 másodperces anyanyelvű anyag szintén egy sajátos nyelvezeten hangzik el, szükségesnek tartottam a feladatlapon jegyzetekkel segíteni a tanulók munkáját.

A tanulók újságprognózisa nyelvezetében — a hibákkal együtt — és formájában az azt elkészítő gyerekek egyéniségét, tudását, nyelvi készség szintjét tükrözi. Tehát az a tanuló sajátja. Ez szintén fontos jellemzője a prodszektnak.

A B csoport egy tv-stáb helyzetébe éli bele magát. Ők az újságban magyarul olvasott időjárásjelentés alapján készítének tudósítást helyi televízió angol nyelvű információs műsora számára, amelynek bármilyen jól hangzó nevet találhatunk ki. Például: „Watch It”, „Hungarian Screen”, „Local News” ... stb. (7. ábra)

Ennek a feladatnak — videóprodszektnak — a végrehajtásához természetesen az átlagosnál egy kicsit jobban felszerelt iskolában könnyedén elérhető videokamera szükséges. Ha kamerát még szülőktől, más intézményektől sem tudunk kölcsönözni, a feladat hangszalagra rögzített rádióműsor formájában is megvalósítható. (8. ábra)

Mivel a prodszektek valóságos tárgyak, hang- és videófelvételek bizonyos fokú imitációi, azok elkészítéséhez színes tollak, rajzok, képek, térképek, olló, ragasztó, aláfestő zene is szükséges. Ezekről általában én gondoskodom, hisz a tanulók az esetek többségében még csak nem is sejtik, hogy prodszektmunkát készítenek elő nyelvilag, s a következő órán mi vár rájuk.

A videóprodszektek közül hadd idézzem fel az egyik produkciót:

„Good evening everybody!

Let's see what's the weather going to be like tonight and tomorrow.

Tonight clear sky and cool weather are likely to be with temperatures about two degrees centigrade.

Tomorrow morning the weather will be dull.

In different places it'll be snowing.

Midday the sky will be cloudy with intervals and here and there stop the snowing.

The winds from the north and northwest in Transdanubia will be strong.

The maximum temperature will be about zero degree centigrade or thirty-two Fahrenheit.

Thanks for your attention.

Good night."

WEATHER FORECAST

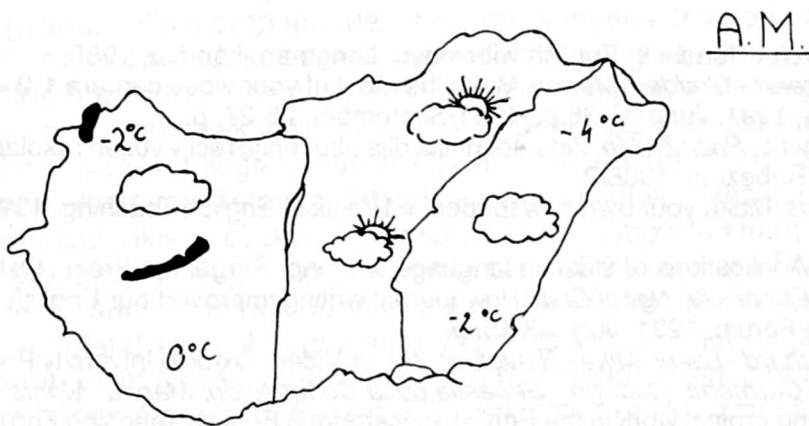
Weather forecast for tomorrow:

At the night: the weather is very cold.

In the morning: it will be very cold in the North West and South West with temperatures around minus 10°C . In South East it will be minus 6°C . In North East it will be minus 13°C .

At a. m.: it will be cloudy and sunny. In the North West it will be minus 2°C . In South West it will be 0°C . In South East it will be minus 4°C .

In the afternoon: it will be developing clouds. Until night there will not be any snow.

János János

Katkics Krisztina

6. ábra

Természetesen akár az írott, akár a videós prodszektben van nyelvi és lehet szerkesztési, esztétikai hiba is. Nem hiszem azonban, hogy a prodszektmunka lenne az a műfaj, amelynek a hibaelemző, korrigáló szakasszal kell végződnie. Az alkotás örömét ronthatja el a hibavadászó tanári attitűd.

A tanulók nyelvi és személyiségi megnyilvánulásai a prodszektben így is tükröződnek. A tévesztések kiemelésére nincs szükség, de a belőlük levonható tanulságok természetesen a további oktató-nevelő munkához adhatnak szempontokat.

Mivel eddig jól sikerültek az ismertetethez hasonlóan szerkesztett óráim, őszintén ajánlom a módszerek kipróbálását más nyelven és más tematikájú autentikus anyagokkal is.

4

Group B

Read this newspaper weather forecast

Jön a hó

Ma borult idő lesz, sokféle várható hóesés. Később északon csökken a felhőzet és egyre többfelé szűnik meg a hószállingózás. Az északnyugati, északi szél főként a Dunántúlon élénkül meg gyakran. A legmagasabb nappali hőmérséklet szerdán 0 fok körül alakul.

(MTI)

kevesebb felhő

erősebb szél

Make a tv-broadcast yourselves using the data in the forecast above

You can use a big map, signs, pins, blu-tack etc

7. ábra

4

Group C

Read this newspaper weather forecast

Hideg idő

Várható időjárás az ország területére ma estig:

Eleinte országszerte gyengén felhős lesz az ég, majd a délutáni óráktól észak felől felhősödés kezdődik, de havazásra még nem kell számítani. Az Alföldön az északi szelet még időnként erős lökések kísérik, majd csütörtökön kissé élénk nyugati, északnyugati szél várható. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet mínusz 7 és mínusz 12 fok, a legmagasabb nappali hőmérséklet holnap 0 és mínusz 4 fok között alakul.

A Duna vízállása Budapestnél 162 cm.

(MTI)

- clouds will develop

- light clouds

Make a radio weather forecast yourselves using the data in the article above

8. ábra

Ma már egészen könnyedén hozzá lehet jutni autentikus videófelvételekhez, hisz nyitottak az égi csatornák, s külföldi kollégák is szívesen segítenek tv-műsorok rögzítésével.

Érdeklődő kollégáknak magam is tudok segíteni angol, német, francia, olasz, spanyol, portugál, orosz, finn, norvég, dán, lengyel és román televíziós időjárásjelentésekkel.

IRODALOM

- Allan, Margaret*: Teaching English with video. Longman, London, 1985.
- Allan, Margaret - Geddes, Marion*: Make the most of your video camera 1-2 = Practical English Teaching, 1991. June 35-36 p.; 1991 September. 26-27. p.
- Bakonyi István - Poór Zoltán*: Videotechnika dlja obucenija reci v vuzah i skolah Vengrii = Russkij Jazik za Rubezom, 1986/2.
- Baxter, Chris*: Make your own newspapers = Practical English Teaching, 1992. September 26-27. p.
- Brumfit, C*: Applications of video in language learning. Pergamon Press, Oxford, 1982.
- Ching, Lai Phooi - Ai, Ngooi Chiu*: How journal writing improved our English classes = English Teaching Forum, 1991. July. 43-45. p.
- Cooper, Richard - Laver, Mike - Rinvolucrí, Mario*: Video. Oxford University Press, Oxford, 1991.
- Fernández Carmona, Rodrigo - Sebastián de la Concepción, Marina - Montanés Brunet, Elvira*: Developing project work in the English classroom = English Teaching Forum, 1991. July. 45-47. p.
- Fried-Booth, Diana L.*: Project work with advanced classes = ELT Journal, 1982. January. Vol. 36. No.2. 98-103. p.
- Fried-Booth, Diana L.*: Project work. Oxford University Press, Oxford, 1986.
- Haines, Simon*: Projects for the EFL classroom. Resource material for teachers.
- Hill, David*: Project process: an approach to project work = Modern English Teacher, 1988. Summer, Vol.15. No.4. 8-11. p.
- Hutchinson, Tom*: Introduction to project work. Oxford University Press, Oxford, 1991.
- Jones, Ken*: Simulations in language teaching. Cambridge University Press, Cambridge, 1982.
- Lonergan, Jack*: Video a nyelvoktatásban. Országos Oktatástechnikai Központ, Veszprém, 1988.
- Poór Zoltán*: Feljegyzések Brightonból = Pedagógiai Technológia, 1987/4. 47-52. p.
- Poór Zoltán*: Videóprodzsektek a gyermek-nyelvoktatásban = Audiovizuális Kommunikáció, 1991/3-4. 135-136.
- Poór Zsuzsánna*: Szimulációs nyelvtanítás általános iskolai tanulócsoportokban = Módszertani Közlemények, 1985/4.
- Porter-Ladousse, Gillian*: Role play Oxford University Press, Oxford, 1987.
- Schwerdfeger, Inge*: Sehen und Verstehen. Arbeit mit Filmen im Unterricht Deutsch als Fremdsprache. Langenscheidt, 1989.
- Stempelski, Susan - Tomalin, Barry*: Video in action. Prentice Hall, 1990.